

приймати релевантні рішення задля забезпечення ефективної діяльності підприємства. Ефективне управління товарними запасами є ключовим фактором успіху підприємства в умовах сучасного динамічного ринку. Воно дозволяє оптимізувати витрати, забезпечувати стабільність постачання та задовольняти попит споживачів. Основними завданнями є визначення оптимального обсягу закупівель, підтримання мінімальних резервів, а також ефективний моніторинг запасів. Використання методів, таких як економічний розмір замовлення (EOQ), замовлення з резервним запасом та дисконтування кількості, сприяє мінімізації витрат та зниженню ризиків дефіциту.

Список використаних джерел:

1. Колотюк О.І. Ключові показники ефективності системи автоматизованого управління запасами на підприємствах. *Економіка*. 2017. № 1(1). С. 45–48.
2. Баранова І.В. Питання визначення та використання логістичного потенціалу території. *Стратегії та політика розвитку територій: міжнародні, національні, регіональні та локальні виклики*: матеріали Міжн. наук-пр. конф., 10–12 травня 2018 р., Чернівці (Україна) – Сучава (Румунія). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. С. 95–96.
3. Бланк І.А. Фінансова стратегія підприємства: підручник. Київ: Ніка-Центр, Ельга, 2004. 720 с.
4. Ткаченко І.В. Управління запасами підприємства в умовах кризи. *Агросвіт*. 2023. № 5. С. 49–57.
5. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Управління торговельними підприємствами: інструменти, моделі, принципи та механізми. *Торгівля та біржова діяльність в Україні: проблеми і стратегії розвитку*: колект. моногр. / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О., 2018. С. 244–320.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Підгорний І. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОЦІНЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасна економіка перебуває у фазі глибоких трансформацій, спричинених цифровізацією виробничих процесів. Цифрові технології, такі як Інтернет речей, штучний інтелект, Big Data та автоматизація, змінюють традиційні підходи до організації праці, управління ресурсами та оцінювання продуктивності. У цих умовах оцінювання продуктивності потребує переосмислення, адже

традиційні моделі та показники вже не враховують таких важливих аспектів, як ефективність інтеграції цифрових рішень, адаптивність до мінливих умов ринку та вплив нових технологій на якість і швидкість виробничих процесів. Отже, тема оцінювання продуктивності в умовах цифровізації є надзвичайно важливою, оскільки вона дозволяє формувати нові інструменти аналізу, адаптовані до реалій цифрової економіки, та сприяти розвитку виробничих систем, що відповідають нагальним викликам сучасного світу.

Впровадження положень цифровізації виробництва, що містяться в концепції «Індустрія 4.0», дозволило виявляти рутинні завдання та якісно змінювати характер праці. Цифрові технології здатні вирішувати великий обсяг завдань; з їх розвитком змінюватиметься ринок трудових ресурсів, зникатимуть звичні професії та з'являтимуться нові [1; 4]. Переобладнання виробництва, оснащення новим цифровим обладнанням, роботами та штучним інтелектом тягне за собою нові вимоги до кваліфікації персоналу. Це неминуче призводить до ідеї трансформації системи освіти та ролі закладів вищої освіти. Адже ЗВО може виступати системним інтегратором переходу промислових підприємств на єдину відкриту інформаційну платформу, організувати навчання фахівців і надавати допомогу зі створення «цифрових образів» тощо [3].

Як правило, сучасні підприємства у світлі застосування цифрових технологій Індустрії 4.0 аналізують свою діяльність, у тому числі продуктивність через визначення ключових показників ефективності (KPI) [2]. Питання підвищення продуктивності праці стоїть перед кожним підприємством, незалежно від його діяльності. У виробництві товарів повсякденного попиту у більшості випадків використовується лінійна структура виробництва, де потокові лінії автоматизовані, і кожна лінія або її частина має відповідний блок управління і модуль збору даних щодо параметрів роботи.

Незалежно від рівня цифровізації та автоматизації виробничого обладнання, не завжди досягається відповідність фактичних показників максимально можливим. Основними причинами недосягнення максимальної інтенсивності обладнання високої складності можуть бути приховані дефекти, використання матеріалів, що не відповідає вимогам виробника обладнання, низький рівень технічної підготовки виробничого персоналу тощо. При цьому блоки керування

та збирання інформації за допомогою датчиків у виробничих вузлах здатні повідомити про наявність технічної проблеми. Фактор «обладнання» включає всі поломки, позапланові і планові простої, оцінки швидкості роботи обладнання [2].

З погляду аналізу та управління у цьому ключі опрацьовується недопущення аварійних поломок, а також контроль часу позапланових та планових зупинок, що скорочують операційний час виробництва. Фактор «персонал» містить дві точки: кваліфікація та рівень адаптації [2]. З позицій аналізу та управління можлива побудова системи адаптації нових співробітників та розвитку технічної експертизи через систему наставництва – передачі досвіду досвідченіших працівників менш досвідченим. Фактор «матеріали» має на увазі кількість браку через використання матеріалів неналежної якості. Фактор «якість» враховує виробництво якісної продукції по відношенню до втрат ресурсів у результаті браку, а також витрати часу на повторне пакування [2]. При пошуку причин виникнення втрат у тій чи іншій точці рекомендується використання гнучких інструментів аналізу.

Розвиток Індустрії 4.0 спричинив не лише цифровізацію виробництва та поглиблення цифровізації виробничих процесів, а й формалізацію Індустрії 5.0, яка на відміну від попередньої наділяє працівника новою функцією розвитку цифрових технологій та удосконалення систем, заснованих на штучному інтелекті. Основним напрямом Індустрії 5.0 стає співпраця людини та машини у таких напрямках, як машинне навчання, аналітика даних та цифрові двійники. Основна цінність людини в рамках концепції Індустрія 5.0 відзначається як основна цінність людського інтелекту та можливість його застосування в процесі адаптації технологій.

Отже, ефект від злиття smart-технологій та людини як працівника нового типу є логічним продовженням освоєння smart-технологій Індустрії 4.0. Працівник нового типу виступає не лише виконавцем завдань, але й активним учасником процесу прийняття рішень, спираючись на аналітичні дані, надані штучним інтелектом та IoT-системами. У поєднанні з автоматизованими технологіями, такими як робототехніка та обробка великих даних, людина стає ключовим

елементом системи, яка забезпечує креативність, адаптивність і стратегічне мислення.

Список використаних джерел:

1. Краус К.М., Краус Н.М., Марченко О.В. Цифрові професії майбутнього: на які зміни чекати людському капіталу в умовах становлення соціального підприємництва? *Innovation and Sustainability*. 2022. № 1. С. 53–64.
2. Рудакова С.Г., Данилевич Н.С., Щетініна Л.В., Касяненко Я.А. Digital HR – майбутнє кадрового адміністрування. *Бізнес-Інформ*. 2020. № 1. С. 265–270.
3. Штепа О.В., Краус К.М., Краус Н.М. Індустрія Х.0 і Індустрія 4.0 в умовах цифрової трансформації та інноваційної стратегії розвитку національної економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.91>.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Загинайло В.А. Роль лідерства та комунікацій у забезпеченні розвитку сучасних підприємницьких структур. *Бізнес-інформ*. 2022. № 5. С. 75–83. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-5-75-83>.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Рибалко А. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Інновації – це процес створення, впровадження та використання нових або вдосконалених ідей, продуктів, послуг чи технологій, які забезпечують суттєві зміни у функціонуванні підприємств, економіки та суспільства. Вони спрямовані на підвищення ефективності, конкурентоспроможності, продуктивності та задоволення потреб споживачів.

Інновації можуть бути радикальними, які створюють нові ринки або змінюють існуючі, та поступовими, що вдосконалюють уже наявні рішення [1; 4–6].

Сучасна економіка характеризується стрімким впровадженням інновацій, які є ключовим чинником конкурентоспроможності. Підприємства, що активно впроваджують інновації, здатні адаптуватися до швидких змін ринкових умов, поведінки споживачів і глобальних викликів, таких як автоматизація, цифровізація та екологічна стійкість [2].

Інновації класифікують за характером, рівнем новизни та масштабами застосування. За характером вони можуть бути технологічними, продуктовими,